

DOMOVINA

Upravništvo „Domovina“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovina“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Narodna za tuzemstvo: četrtletno 7-80 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 15 Din, polletno 30 Din, celoletno 60 Din. — Račan pošte hranilnice, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Nove Vodnikove knjige

«Kaj, ali je mogoče? Vse to za 20 Din?» bo vzkliknil marsikateri član Vodnikove družbe, ko bo poverjenik pred njega položil štiri lepe knjige.

Za 20 Din danes, ko so knjige tako drage, štiri knjige, pa kakšne! Saj jih je veselje že od zunaj pogledati! Človek ne ve, kje bi se prej lotil. Marsikateri sosed, ki bo stopil ob tem času v hišo, se bo češljal za ušesi in se kesal, da ni odrinil med letom tistih 20 Din. Zdaj je prepozno, kajti družba tiska samo po tolikokrat štiri knjige, kolikor ima članov (17.200). Letos je tiskala 17.450krat po štiri knjige, da bo mogla ustreči tudi nekaterim odlašavcem, a zaloga bo takoj izčrpana.

Svoječasno je bil prihod Mohorjevih knjig za našo kmečko hišo pravi narodni praznik. Vsem je žarela radost iz oči, ko je oče položil knjige pred nas. Otroci smo posegali seveda predvsem po tistih, v katerih so bile slike, in oni najmanjši, ki so hodili komaj v prve razrede ljudske šole, so bili ta dan nekako odveč pri mizi, ker še niso znali čitati. Pa so s svojimi nerodnimi, vedno unazanimi kazalci pritiskali na črke in črkovali počasi: «Ko-ko-ko-le-le-le-dar», da bi dokazali, da tudi oni spadajo že med čitatelje. Ako smo jih odrivali, je nastal prepri in jok, ki se je končal s tem, da je modri oče napodil vse skupaj od mize in sam pregledoval knjižni dar, češ: «Knjige niso za otroke, da bi jih mazali in trgali.»

Sele, ko se jili je sam nagledal, smo se splazili zopet s peči in smeli po dva in dva pregledovati naslovne strani in slike, ki so bile seveda «strašno lepe». Zdelo se nam je, kakor da nam je zima poslala prijeten domač pozdrav, kajti zvečer smo že bili zbrani na peči in oče nam je čital, kar se mu je videlo za nas najbolj primerno. Poslušali smo do pozne ure, dokler niso najmlajši zaspali, in drugega dne, če ni bilo očeta v hiši, smo se tiho prikradli k miznici, vzeli knjige in pri največji pazljivosti pregledovali vse znova od konca do kraja.

Tako je bilo včasih in tako je še danes, samo da se je Vodnikova družba potrudila, da nam je poslala knjige v hišo že pred zimo, ko je poljsko delo opravljeno in nastajajo dolgi jesenski večeri. Pa še nekaj se je spremenilo. Namesto Mohorjevih imamo zdaj Vodnikove in zdi se mi, kakor da naš ljubljani prvi pesnik duhovnik Vodnik potuje od hiše do hiše, od družine do družine ter polaga na mizo svoj dar z onim ljubeznivim dobrim smehljajem na licu, s katerim je prišel med nas pred več ko sto leti, ko nam je prinašal v roki svojo prvo pratiko.

Še nekaj! V svoji hiši smo, svojo organizacijo imamo. Le malokomu je znano, koliko je bilo treba dela in truda, da smo si ustanovili to svojo tako lepo, potrebno in popolno našo družbo. Oni, ki so takoj stopili v njene vrste, bodo imeli prijeten občutek, da so bili sotrudniki pri velikem narodnem delu. Bil je skrajni čas, da smo se postavili na svoje noge, kajti politikujoča duhovščina je odganjala naše ljudi od Mohorjeve družbe in

bilo bi žalostno znamenje za nas, če bi ne dokazali, da zmoremo vsaj toliko kakor oni. Res je, da so oni starejši in imajo več denarja, a mi smo v dveh letih dokazali, da nas je mnogo in da je bodočnost pred nami. Številno članov se je letos pomnožilo skoro za 3000 in prihodnje leto upamo doseči 20.000. Dvajset tisoč Slovencev, zbranih v eni misli, v ljubljani do slovenske knjige, v imenu Vodnikove, ki je bil naš prvi vodnik, pesnik in prosvetitelj, to je družba, ki je lahko nanjo vsak ponosen.

Toda pogledjmo rajši, kaj nam je položila Vodnikova družba na mizo! Že na zunaj so knjige tako prikupne, da bi jih kar gledal. Tako knjigo vzamemo z veseljem in z nekakim svetim spoštovanjem v roke. To ni ovi-jalni papir, ampak samo dobro, dragoceno blago. Taka knjiga dela čast vsaki hiši, kmečki in gosposki. In tako je prav, kajti okoli Vodnikove družbe smo vsi ena družina in smo vsi enako veseli njenih darov. Kakor otroci smo, ki se veselimo Vodnikovega narodnega «Miklavža». On pa gre sredi med nami po vsej domovini, kakor je pel o sebi:

Sem po Ljubljani
dobro poznan,
v mestu, za mestom
in na poljan'.

Najprej bomo seveda pogledali «Vodnikovo pratiko». Letos se ne imenuje ne «Pratika» ne «mala», da ni zamere in zamenjave, ampak kratkoma «Vodnikova».

Labko rečemo: Zmagali smo. Danes ni Slovenca, ki bi ne vedel, kaj so «Vodnikove knjige». Zato naj bo tudi pratika kar «Vodnikova». Da je velika, se samo po sebi razume. Zato je tudi v njej toliko zanimivega, da bomo imeli za vso zimo dovolj. Seveda tisti naši najmanjši in najmlajši «Vodnikarji» bodo gledali posebno slike in pa tam na koncu ugrabili uganke, rebuse, in čitali to, kar je njim namenjeno.

Mati gospodinja bo pa takoj posegla po drobni knjižici s temnordečimi platnicami:

«Vladka in Mitka». Morda se ji bodo zdeli imena pregosposka, a ko bo odprla prvo stran, se ji bo razjasnilo lice. Saj je to knjiga o Vladoši, o tisti nagajivi, poredni in vendar tako dobri Vladoši, ki jo poznamo iz «Domačega prijatelja». Bog ve, kje so že tisti «Domači prijatelji» in tudi «Vydrove kave» ni več. Leto osorej je umrla naša draga pisateljica in nam zapustila knjigo, ki bo postala naša prava družinska knjiga. Marsikatera mati jo bo prebirala s solzami radosti v očeh in bo v njej videla sebe in svoje otroke. Otroci jo bodo prebirali znova in znova. Zdelo se jim bo, da imajo Vladošo v sredi med seboj in se zabavajo z njo. Te tako resnične, lepo pripovedovane in globoko zamišljene otroške zgodbe bodo postale naša skupna last. V šoli jih bo čitala učiteljica svojim otrokom, ki bodo imeli več od njih kakor od vseh nerazumljivih učenosti.

Za večerno povest, ki se čita ob prijatni topli peči, bo Bevkova «Hiša v strugi». Misel nas bo zanesla v tolimnske hribe med naše nesrečne brate in bomo gledali njihov boj na domači zemlji. To je lepa, resna in težka povest, ki jo bomo čitali in poslušali s sočutnim srcem.

Nekaj posebnega za vsako našo hišo bodo «Vodniki in preroki». To je knjiga, ki nam govori o naših največjih možeh in nam kaže pot, po kateri smo hodili v svojo narodno državo. To je naša zgodovina in bo dobro služila učiteljstvu ter vsem onim, ki hočejo spoznati življenje in delo onih mož, katerih imena so nam znana iz knjig. To je knjiga za vsako slovensko hišo, v njej izvemo marsikaj, kar nam je bilo doslej le od daleč znano. Slike naših mož, njihovih rojstnih hiš, krajev, grobov in spomenikov nam pojasnjujejo berilo in marsikdo bo šele tu zagledal kraje in obraze, o katerih je že davno slišal ali čital.

To so letošnje Vodnikove knjige. Mislimo, da bo vsak član vesel tega lepega daru, zato naj vsak položi novih 20 Din za prihodnje leto in pridobi vsaj še enega člana. Kaj je 20 Din tudi v teh hudih časih? Poldrugi liter vina! Res je težko za denar, a priznajmo, da je knjiga v teh časih naša nujna potreba, naša učiteljica in tolažiteljica.

Ustanovitev kmetsko-demokratske koalicije

Vsi pravi naprednjaki pozdravljajo sporazum med radičevci in samostojnimi demokrati, nekdanjimi hudimi medsebojnimi nasprotniki — Sporazum med obema važnima strankama bo v korist dela za ljudstvo — Ustanovljeni koaliciji se bodo prej ali slej priključili tudi Davidovičevi demokrati — Kmetsko-demokratska koalicija se bo borila za izenačenje in omiljenje davčnih bremen ter sploh za enakopravnost in demokracijo

Vsi pravi naprednjaki širom Jugoslavije so pozdravili ustanovitev koalicije med SDS (samostojnimi demokrati) in HSS (radičevci), kajti s tem sta postali ti dve stranki jedro, okrog katerega se bodo počasi zbrali vsi napredni demokratski elementi v državi. Kmet-

sko-demokratska koalicija, kakor se imenuje zveza med obema strankama, je torej začetek snovanja velike demokratske fronte proti nazadnjaškemu bloku radikalov in klerikalcev. Bližamo se počasi dvema velikima strankarskima frontama v državi, pa naj zlasti

klerikalci še tako kriče, da se Davidovičevi demokrati demokratski fronti ne bodo priključili.

Za enkrat se ustvaritev zveze tudi z Davidovičevimi demokrati ni posrečila. Lahko bi se SDS sama že združila z Davidovičevci in postala na ta način celo vladna stranka, toda ni marala storiti tega, ker bi v sedanjih vladi, v kateri so tudi klerikalci, ne mogla storiti ničesar za ljudstvo koristnega. Ta nesposobna vlada mora pasti in Davidovičevci morajo opustiti zvezo z nazadnjaškim blokom, potem pa bo gotovo prišlo do združitve SDS z Davidovičevci ter obenem do povečane koalicije, odnosno velike demokratske fronte.

Vprašanje združitve obeh demokratskih strank ni odstavljeno z dnevnega reda in vedno bolj prevladuje pri Davidovičevih mišljenje, da se bo treba razbiti z radikali in klerikalci ter končno ustvariti demokratski blok, ki naj prevzame vladno krmilo v roke ter začne odločen boj za red in enakopravnost v državi.

Preden ne bo imel v rokah vlade blok, obstoječ iz Davidovičevcev, Radičevcev, samostojnih demokratov in nekaterih drugih manjših naprednih strank, ne bomo prišli do resnega dela v državi. Prav nič ni verjetno, da bi se pod to vlado kedaj popolnoma pravično rešilo davčno vprašanje. Radikali, katerih jedro je v Srbiji, ki plačuje majhne davke, bodo gotovo tudi vnaprej kakor do sedaj zavlačevali rešitev tega za prečanstvo najnujnejšega vprašanja. Če pa bi končno le bili prisiljeni vzeti davčno vprašanje resno v roke, skoro gotovo ne moremo od sedanje vlade, ki je pretežno srbijanska, pričakovati take rešitve davčnega vprašanja, s katero bi se mogli prečani zadovoljiti.

Mi moramo dobiti vlado, v kateri so Srbi-janci in prečani zastopani v pravilnem razmerju. Tako vlado bi tvoril le veliki demokratski blok, v katerem bi bile zastopane prej imenovane napredne stranke. Vlada, v kateri bi bila Srbija in prečanstvo v pravičnem razmerju zastopana, bi mogla delati resno in pravično. S tako vlado bi se končno dalo doseči izenačenje dolžnosti in pravic vseh pokrajin in plemenov v državi, za kar se borimo že celih devet let.

Država, ki pozna, kar se tiče pravic in dolžnosti, več vrst državljanov, ne more napredovati ne gospodarsko in ne kulturno. Nepristane borbe za enakopravnost, ki bi morala biti izvedena v celotnem obsegu že par let po prevratu, kradejo dragocen čas in uničujejo sile, ki bi se lahko uporabile za delo na gospodarskem, kulturnem in socialnem polju. Žal, se moramo še celo z vsemi silami boriti za nekaj, kar je popolnoma jasno in prirodno. Ko bomo vsi državljani od italijanske do bolgarske meje enakopravni, se bo začelo delo za napredek naše lepe države. Pogoji za najlepši napredek in za visoko blagostanje naše države so dani.

Med tistimi, ki zadržujejo tok časa, morajo biti, seveda, tudi naši klerikalci, ki v

vladi samo krepijo radikale, a izposlovati ne morejo od njih ničesar pomembnega. Vse otepanje klerikalnega časopisja je varanje ljudstva. Deistvo je le eno: s klerikalno podporo se samo pomaga čim dalje časa vzdržati na vrhuncu radikalna moč in radikalno vodstvo vlade; dokler bodo radikali tako močni, bomo prečani drugovrstni državljani. Večina Slovenije spreglej vendar enkrat, da si poslala v Narodno skupščino zastopstvo, ki dela proti slovenskim koristim, proti enakopravnosti Slovenije in proti pravični porazdelitvi davkov v naši državi. Kdor ni od klerikalnega časopisja popolnoma zastrupljen in zmešan, mora videti, da je klerikalna politika bila vedno nesrečna in je zlasti še sedaj največje gorje Slovenije.

Pritožba obrtnikov proti volitvam v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo

Vrhovni obrtniški svet v Ljubljani je poslal pritožbo na ministra za trgovino in industrijo

Ze zadnjic smo poročali, da je nosilec obrtniške liste za zbornične volitve g. Josip Rebec podal ob zaključku poslovanja volilne komisije protestno izjavo zaradi pristranskega postopanja komisije. Vrhovni obrtniški svet v Ljubljani pa je poslal na ministra za trgovino in industrijo dr. Spaha obširno in utemeljeno pritožbo, katere vsebina je naslednja:

Vrhovni obrtniški svet v Ljubljani, v katerem so združene Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani, Splošna zveza obrtnih zadrug v Mariboru, Zveza gostilničarskih zadrug v Ljubljani in Celju ter Zveza obrtniških društev za Slovenijo v Celju, si usojajo predložiti pritožbo proti volitvam v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki so se vršile 30. oktobra t. l.

Na podlagi razpisa v «Službenih Novinah» od 14. julija 1927. je volilni odbor Zbornice za trgovino, obrt in industrijo razpisal volitve 25. septembra t. l. Pri tem so gospodarski krogi z največjim nezadovoljstvom ugotovili, da je volilna komisija sestavljena zgolj iz pristašev ene politične stranke, ki zaradi tega ne more uživati popolnega zaupanja vsega obrtništvja, trgovstva in industrije.

Volilna komisija je v reklamacijskem roku dosledno zavračala vse reklamacije, tičeče se volilne pravice članov načelstev raznih zadrug. Po interpretaciji gospoda ministra bi imeli volilno pravico člani načelstev onih zadrug, ki izvršujejo kako obrtno opravilo in ki plačujejo pridobinski davek. Volilna komisija pa te interpretacije ni uvaževala.

Gospod minister! Zgodovina zbornice ni še zabeležila, da bi imeli volilno pravico v to gospodarsko korporacijo služkinje, cerkovniki, duhovniki itd. Žal, da se je dogodil ta primer, to omalovaževanje gospodarskih krogov baš pri letošnjih zborničnih volitvah v Ljubljani.

Kako naj se zagovarja dejstvo, da je imela na pr. veliko obrtno podjetje, ki plačuje davke in zbornično doklado, ki je zainteresirano na procvitu našega gospodarstva in delovanja zbornice, pri zborničnih volitvah en glas, napram temu pa zadruga, ki ne plačuje davkov in ne zbornične doklade in ki nima z gospodarstvom ničesar skupnega, pa po 5 do 10 glasov? Kof primer med mnogimi drugimi navajamo Službinjski dom, r. z. z. o. z. v Ljubljani. Kot člani načel-

Soteščan:

Tajnosti grajskega stolpa

(Povest iz davnih časov.)

(Dalje.)

«Pravkar je stala ob oknu v svoji sobi, kjer se je zvijala v divjem kriku. Bal sem se, da bo skočila na dvorišče.»

«Pa je nisi nagovoril?»

«Nisem, tako si mi zapovedal.»

«Modro si ravnal. Tvoj odziv bi bil povečal njene muke in jaz bi te bil prepustil usodi.»

«Potuhnil sem se, kakor da jo nisem slišal ter sem se umaknil.»

«S tem si ji neizmerno koristil. Zdaj bo učinkovalo tudi zdravilo, pripravljeno za njeno bolezen.» — Dal mu je zavitek s kroglico in naročil, da jo mora bolnica nevede zaužiti stopljeno v mleku. Oskrbnik jo je shranil, zatrjujoč, da se bo ravnal po njegovih navodilih.

Razstala sta se z obljubo na zopetno snidenje; oskrbnik je odšel po opravkih, dočim se je Indijec skril za ogel, odkoder ga je spremil z bistrim pogledom, dokler mu ni izginil izpred oči. Njegova maščevalnost je razvijala nove načrte iz nezadržane domišljije.

Naveličan grajske samote je zahrepenel po priljazni dolini, ki se je raztezala pod Orlovjem. Počakal je, da so se posli porazgubili po opravkih, na kar se je skozi stranska vrata izmuznil z dvorišča in odpravil navzdol v ravnino. Kmalu pod gradom je krenil z glavne poti na stezo, vijočo se med grmovjem; nabešč si je izbral to smer, da ga kdo ne zaloti.

Na vzhodju griča je stopil v zaraščen gozd, tu se je oddahnil ob potoku, žuborečem v ozki strugi med koreninami košatih jelk. Utrujen od neprestanega kovarstva je zadremal na zeleni mahovini.

Prebudilo ga je govorjenje in rezke stopinje po preperem dračju. Planil je pokonci in doznal, da se je pričelo večeriti. Zaskrbele so ga razmere na Orlovju, ki so se med njegovo odsotnostjo lahko popolnoma spremenile. Brž se je moral vrniti po najkrajši poti, da popravi, kar je zamudil.

Skočil je čez potok in hitel proti vzhodju griča; v mraku pa je zgrešil pravo smer: namesto na belo grajsko cesto je došel na planoto, kjer so se križale tri vozne poti, držeče po gozdu ob parobju griča. Križpotov se je takrat ljudstvo izogibalo zaradi strahov, ki so se pojavljali tamkaj ne le ponoči, ampak tudi pri belem dnevu. Ta je videl pošasti, drugi človeka brez glave, tretji je slišal bolestno vzdihovanje. Vse to je zidalo temelje številnim pripovedkam, ki so nekdaž živele med preprostimi ljudstvom.

Izvor teh strahovitih govoric moramo iskati tudi v dejstvu, da so nekdaž na križiščih pokopavali samomorilce, katerim so oblastva odrekala pravico do blagoslovljene zemlje. Kdor si je vzel življenje, tega so pokopali za kazen brez krste in cerkvenih obredov ob kakem razpotju drugim v svarilo. V grob so zasadili navaden kol, ki je spominjal mimoideče na žalostni dogodek.

Tudi tukaj pod Orlovjem tesno ob križnici je preraščalo trnje in divja trava gomilo, v kateri so trohneli telesni ostanki nesrečnega

samomorilca. Tik groba je stal preperel stebriček — spomenik na samomor, izveden v gozdni samoti.

Indijec je vzdrhtel ob pogledu na preraščen kup prsti, v mislih je napravil dolg ovinek, sklep pa je opustil, ker mu je bil vsak trenutek predragocen. Dospevši do groba je hotel zamižati, toda oko mu je nehote obstalo na stebriču, kamor je bil pritrjen beli list, čigar beline se še ni dotaknil solčni žarek. Siloma se je hotel pognati v beg, a noge so mu odrevenele, tako da se ni mogel ganiti z mesta. Čutil je, kako se mu dviguje roka proti papirju, nataknenem na bodalo, ki je bilo zapličeno v trhli les. Razgrnil ga je in ostrmel. Na njem je zagledal svoje ime in žig tajnega sodišča: nemudoma je bil pozvan pred sodnike — poziv, katerega mora poslušati, sicer ga bo zadela smrtna kazen.

Nepremično je motril usodni list z rdečo pisavo, znak krvave obsodbe, ako bi se ne hotel pokoriti opozorilu. Vedel pa je, da je prazen vsak upor proti temu oblastvu, kateremu načelujejo kralji in cesarji s svojimi strogimi zakoni. Kdor je bil obtožen in pozvan na zagovor, tega ni moglo rešiti noben varstvo, noben zagovornik. Taka sodišča so imela tajne služabnike, ki so s krinko na obrazu dostavljali obtožencem uradne pozive. Ako ni bilo znano njegovo bivališče, tedaj so poziv položili nekam v bližino, kjer so slutili njegovo navzočnost, najraje na kako razpotje, koder je hodilo več ljudi. Kadar se povabljenec ni odzval, je bila njegova krivda potrjena brez zaslišanja in izrečena obsodba: prognanstvo ali smrtna kazen. Vsak član tajnega so-

stva so volili v zbornico: 3 služkinje, 1 profesor, 1 duhovnik in 1 uradnica.

Navajamo nadalje primer g. Jakoba Zadravca, lastnika paromlina v Središču ob Dravi, ki je v reklamacijskem roku prosil na podstavi člena 9. volilne uredbe, da ga uvrstijo iz volilnega imenika industrijskega odseka v volilni imenik obrtnega odseka. Tej svoji zahtevi je priložil obrtni list in davčno potrdilo, da že več let plačuje pridobnino za obrt. Volilna komisija njegovi zahtevi ni ugodila, dasi je v polni meri zadostil določbam člena 9. volilne uredbe.

Ugotavljamo tudi, da kandidatna lista, katere nosilec je g. Ivan Ogrin, stavbnik v Ljubljani, ne odgovarja določbam volilne uredbe. G. Ivan Ogrin je vpisan v volilni imenik kot opekarnar v Ljubljani, Gruberjevo nabrežje 8. Na kandidatni listi z nosilcem g. Ivanom Ogrinom pa kandidira g. Ivan Ogrin, stavbnik v Ljubljani. Člen 6. točka 1. volilne uredbe določa, da ima aktivno volilno pravico tisti, ki vrši gospodarsko funkcijo, na katere podstavi ima volilno pravico držema dve leti do dne, ko se razgrnejo volilni imeniki. Čast nam je priložiti pod prilogo 1.) uradno potrdilo mestnega magistrata v Ljubljani kot obrtnega oblastva I. stopnje, da g. Ivan Ogrin obrti stavbnika nima prijavljene in zaradi tega v smislu člena 6. točke 1. volilne uredbe ne more vršiti gospodarske funkcije, na podstavi katere kandidira kot stavbnik držema že dve leti. G. Ivan Ogrin pa kot stavbnik ni vpisan v volilni imenik. Pol g. tega pa je g. Ivan Ogrin v zaostanku s predložitvijo računov o upravljanju zborničnega posloja. S sklepom zbornične seje 20. oktobra 1925. dobiva šodstotno nagrado za nadziranje pri popraviljanju zbornične palače in je angažiran tudi pri popraviljanju stavbe same.

Glede na to tudi po členu 7. točki 3. volilne uredbe nima pasivne volilne pravice, ker še ni položil obračunov o upravljanju zborničnega posloja.

Na kandidatni listi z nosilcem g. Ivanom Ogrinom kandidira nadalje Matija Mesarič, krojaški mojster v Mariboru. Omenjeni je izvrševal krojaško obrt baje od leta 1920., a je obrtni list pozneje očitno odložil ter je 28. oktobra 1925. zaprosil pri mestnem magistratu v Mariboru za obrtni list za krojaško obrt. Mestni magistrat v Mariboru mu je obrtni list tudi izdal 27. no-

vembra 1925., kar dokazuje pod prilogo 2.) priloženo uradno potrdilo mestnega magistrata v Mariboru kot obrtnega oblastva I. stopnje. Matija Mesarič torej ni zadostil členu 6. točki 1. volilne uredbe, ker ni izvršil do dneva razgrnitve volilnega imenika, to je do 25. septembra t. l., držema dve leti gospodarske funkcije, na podstavi katere kandidira.

Kljub tem pogrškom in protizakonitostim volilna komisija kandidatne liste ni vrnila predlagateljem v popravilo, temveč jo je na seji 17. oktobra t. l. brez nadaljnjega potrdila.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je ovirala tudi vpogled v volilne imenike in je s tem skrajno otežkočevala tudi sestavo kandidatnih list. 15. oktobra t. l. je zaključila reševanje reklamacij, 18. oktobra t. l. pa je potekel rok za vlaganje kandidatnih list.

Rok za vlaganje kandidatnih list je bil pri načinu sestave kandidatnih list, ki ga predpisuje volilna uredba, mnogo prekratek.

Volilni imeniki tudi niso označevali, v katero davčno skupino spada posamezni volilec, in je bila sestava kandidatnih list tem težavnejša.

Ugotavljamo, da Zbornica za trgovino, obrt in industrijo na ponovne prošnje ni hotela prepuštili organizacijam, odnosno volilcu volilnega imenika tudi proti odškodnini 2000 Din, dasi ga je politična stranka SLS imela že dokaj časa pred glasovanjem. Zbornica in volilna komisija zanikata, da bi bili izročili komurkoli volilni imenik, ugotavljamo pa, da ga je SLS imela in da ga iz razgrnjenega volilnega imenika ni prepisovala.

Poedini volilci so sporočili Vrhovnemu obrtniškem svetu primere, da so med uradnimi listinami našli vložene tudi kandidatne liste z nosilcem g. Ivanom Ogrinom in je moral torej nekdo izrabiti svoje uradno oblastvo in položaj ter podtakniti kandidatne liste z nosilcem g. Ivanom Ogrinom. Te ovadbe dopuščajo sumnje, da se je v zborničnem posloju na zgorajšnji način vršila nedopustna, protizakonita agitacija.

Zgoraj navedena dejstva dokazujejo, da se minule volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo niso vršile v popolnem skladu z določili volilne uredbe, dejansko je bil zbornični aparat popolnoma v posesti SLS, ki ga je izrabljala v svoje politične namene.

Vrhovni obrtniški svet v Ljubljani zaradi tega zahteva, da gospod minister na tako nepravilen

način izvoljeno zbornico za trgovino, obrt in industrijo razpusti ter volitve razveljavi.

Politični pregled

Za vso našo državo najvažnejši dogodek zadnjih dni je bil

podpis francosko-jugoslovenske pogodbe,

ki se je izvršil minuli petek 11. t. m. popoldne v Parizu. Z naše strani je pogodbo podpisal zunanji minister dr. Marinkovič. Naša država, ki ima silno nezanesljive sosedo, kateri radi nasedejo italijanskim zahrbtnim spletkam, naperjenim proti Jugoslaviji, je s tem okrepila svoje staro prijateljstvo s Francijo. Na pomoč Francije smo v naših zunanjepolitičnih neprilikah sicer že od nekdanj lahko vedno računali, vendar je pisмено potrjeno prijateljstvo večjega političnega pomena v odnosih s ostalim državam, ki sedaj jasno vidimo, da imamo v svojih neprilikah vedno ob sebi trdno prijateljico veliko Francijo.

Ponovno je treba poudarjati, da je ta pogodba miroljubna

in da zasleduje le miroljubne cilje. Ta pogodba celo utrjuje mir v Srednji Evropi, kar zlasti ni prav Italiji. Italijanski politični krogi se zaradi te pogodbe strašno razburjajo italijansko časopisje hinavsko brenči, da je to pogodbo celo ogrožen mir, dasi je pogodba sploh zgrajena na tem, da morata Francija kakor Jugoslavija izbegavati vsako priliko za vojno.

Nikdar tako kakor sedaj so Italijani pokazali, kako hudo jim je, ker bo

ta pogodba ovirala Italijo v izzivanju in iskanju prilik za zanetenje vojnega požara z Jugoslavijo.

Vsa italijanska politika s podkupovanjem albanskih atentatorjev in razbojniških bolgarskih komitaških tolpe je šla za tem, da oslabi Jugoslavijo in po možnosti izzove spore, ki naj bi nudili Italiji, oboroženi do zob, nastop proti naši državi. Italijanska politika laži, zavratnosti, nezanesljivosti in manipuliranja z albanskimi atentatorji ter komitaškimi razbojniki postavi v kaj čudno luč tisto tisočletno

dišča je imel pravico izvesti odmerjeno kazen, niti brat ni smel prizanesti bratu ter mu pomagati k begu, vsako takšno dejanje je bilo ostro kaznovano.

Take in enake grozovitosti tajnega sodišča so stale Hasanu pred očmi, ko je čital svoje ime na usodnem vabilu. Domislil si je, da bi se nazadnje morda le mogel rešiti z begom, obenem pa se je zavedel, da ne more bežati, ako se hoče maščevati po osnovanem načrtu. Uničiti mora krivičnega barona in njegovo edinko, na kar bi bil šele pripravljen prijeti za bodalo ter se končati na grobu neznanega samomorilca.

Prijeten večerni hlad ga je vzdramil iz temnega obupa, zavil se je v haljo in odšel proti gradu. Zopet se je splazil na dvorišče, kjer pa ni opazil nikake izpremembe. Brž je poiskal oskrbnika, ki mu je vnovič potrdil svojo pokorščino, na kar mu je na dolgo in široko razlagal o bolezni mlade graščakinje, ki ga je ves dan klicala na pomoč. Žugala mu je s kaznijo in obljubljala plačilo, on pa je stal kot skala ter se ni dal pregovoriti.

Verno pripovedovanje je upihalo prekanjencu iskre novega upanja v močno žerjavico po prestani grozi. «Nič še ni zamučeno,» se je tolažil na poti v stolp, «samo zasukat se moram in kovat razbeljeno železo.»

Široko je odprl vrata baronove sobe, kar je presenetilo zamišljenega samotarja, sklonjenega nad debelo knjigo. «Ali se je kaj pripetilo?» se je zvil v klobčič. «Ne vznemirjaj me s takim ropotom.»

«Pozabil sem na dogovorjeni sestanek, zato sem hitel, da bi ga ne zamudil.»

«Torej ni nočene nevarnosti,» mu je odleglo. «Bal sem se, da jih prihaja cela truma, ki me hočejo odvesti...»

Premišljeno je gledal Indijec preplašenega starca, zvičajnost in resnoba sta se menjavali v njegovem pogledu. Skrival se je radovolj nad osuplostjo in nad strahom bojazljivca, ki ga je venomer priganjal, naj mu ne prikriva grozne usode.

«Nevarnost se bliža,» je priznal čez nekaj časa in je zopet umolknil. «Naletel sem na nove ovire...»

«Odkod ta izprememba?» je prebledel baron zaradi pobotosti svojega zaveznika. «Ali ne moreš nič ukreniti?»

«Proti zalezovanju tajnega sodišča ni ukrepov, plemeniti zaveznik.»

«Skrivnostno vabilo?» se je stresel in omahnil na mizo. «Kje je skrivnostno vabilo?»

Strah pred tajnim sodiščem je tujca prijetno iznenadil. Videl je, kako je baronu zastala beseda in kako ga je davil črni obup. To se ni zgodilo brez tehtnega vzroka — baronova vest mora biti obremenjena še z drugimi krivičnimi dejanji, v katera mora posvetiti.

«Poziv je nabit na vidnem mestu,» je dahnil Hasan. «Obvestil sem te, da boš pripravljen...»

«Torej so me iztaknili,» je povsobil glavo. «Mislil sem, da je pozabljeno, pa so me dohiteli uprav na poti v boljšo bodočnost. Strašno presenečenje!»

«Tajno sodišče ne pozna pozabljenosti in nikomur ne prizanese. Njegovo bistro oko prodre v najbolj tajno skrivališče.»

«Poznam njegovo čuječnost, kateri se ne more nihče umakniti.» — Ves se je stresel ob priznanju, katero je nehote izgovoril.

Hasan je naježil obrvi, strmeč nad baronom, ki se je zvijal v silni grozi. «Kaj je zakrivil okrutnik, da trepet pred izmišljenim vabilom? Kakšno tajno zločinstvo ima še na vesti?» — Ginjen se je zahvalil usodi za srečno naključje, ki ga bo obogatilo z novim razkritjem.

«Teško je zagrniti pregreho, da bi se ne maščevala ob svojem času,» je rekel baronu. «Vem, da so bridki občutki, kadar vpije pravica po zadoščenju.»

«Oh!» je vzdihnil Otmar ter se je naslonil na mizo.

«Vidiš, da sem uganil. Strašna mora biti krivica, ki te pozivlje pred tajno sodišče.»

«Ne morem pomagati,» je potrdil s slabotnim glasom, na kar je osrčen dostavil: «Ampak nisem še izgubljen, ker imam zaveznika, polnega nadnaravne moči in nedosegljive modrosti. Stori me nevidnega pred odposlancem tajnega sodišča, zavij me v meglo kot poletno solnce, ogrni me s plaščem čudodelstva.» — Zaupno seje vrgel predenj na kolena ter mu je pojubil haljo.

«Nehaj, hinavec!» mu je prepovedal poljubovanje. «Ne dotikaj se mojega oblačila!»

«Pomagaj, mogočni zaveznik! Velika je moja želja po življenju, mučen je strah pred smrtjo, trdno je moje zaupanje ob tebi, moj prijatelj, varuh in zavetnik. Rotim te pri tvoji veri, pri slavi tvoje domovine in pri tvoji modrosti, odtegni me pogubi!»

(Dalje priložajč.)

italijansko kulturo, katere so vedno polna go-bezdava usta fašističnih voditeljev.

Naša Narodna skupščina večinoma počiva in bodo

pred Božičem samo še tri seje.

Vlada nima pripravljene snovi in zato ni kaj delati v Narodni skupščini, ki bi lahko danes, še pred uveljavljenjem novega proračuna, rešila nujno vprašanje davčnega izenačenja in omiljenja. Sicer finančni minister napoveduje nov načrt o davčnem izenačenju, toda na take pesmi smo že navajeni iz prejšnjih let in jih zato skoro ne poslušamo več.

Sedaj se pripravlja material za proračun 1928./29. in je bila te dni

v ministrskem svetu proračunska razprava.

Proračun znaša po informacijah iz vladnih krogov 10.800 milijonov dinarjev. Finančni minister si prizadeva, da bi se državni izdatki čim bolj znižali, kar je popolnoma pravilno, samo se ne sme to znižanje zgoditi na račun nujnih gospodarskih in kulturnih potreb.

Posvetovanja med voditelji posameznih strank, ki bi prišle v poštev za veliki demokratski blok, se nadaljujejo.

Kmeto-demokratska koalicija,

ki se je ustanovila med radičevci in samostojnimi demokrati, je središče, okrog katerega se bodo polagoma zbrale vse demokratsko misleče stranke v državi. Te dni so se vršili važni sestanki med Pribičevićem, Davidovičem in zemljoradnikom Joco Jovanovićem. Pričakuje se, da se bodo zemljoradniki kmalu pridružili kmeto-demokratski koaliciji.

Te dni je bil

v Rumuniji sprejet zakon za zaščito države in monarhije.

Povod temu je dalo močno gibanje opozicije, ki hoče postaviti na rumunski prestol bivšega izgnanega prestolonaslednika Karla. Vlada Bratianua je z vso odločnostjo nastopila proti temu gibanju in je med drugimi zaprla ter postavila pred vojno sodišče bivšega ministra Manoilescua. Manoilescu pa se je tako izvrstno branil, da ga je vojno sodišče oprostilo, kar je med rumunskim prebivalstvom izzvalo

veliko zadoščanje. Sodi se, da Bratianu ne bo več dolgo časa ostal na vladnem krmilu. S padcem Bratianuove vlade pa ni izključeno, da bo nova vlada sestavljena iz Karlovih pristašev, kar bi imelo za posledico, da bi se Karel vrnil v Rumunijo in zasedel kraljevski prestol, na katerem je sedaj njegov mladoletni sin.

DOPISI

STOPIČE PRI NOVEM MESTU. (Smrtina kosa.) Draga «Domovina», moramo se tudi mi oglasiti in sporočiti naše žalostne novice. Neizprosna smrt je pobrala dva napredna moža, poštenjaka, za katerima žaluje ves kraj. Nedavno je preminil upokojeni železničar g. Anton Prvanija. Bil je blag in dober. Za njim žalujejo vsi, ki so ga poznali, kar se je videlo ob pogrebu. Kmalu časa za njim je smrt zatisnila oči našemu blagemu očetu posestniku in gostilničarju ter načelniku gasilnega društva g. Mihaelu Žagarju. Bil je zelo priljubljen med ljudmi, ki so ga obiskovali tekom bolezni in so mu tudi sedaj na zadnji poti izkazali čast kot zelo delavnemu gasilcu. Gasilna društva Stopiče, Kandija ter Novo mesto so mu kupila vence in ga spremila na zadnji poti, na kateri so mu peveci zapeli dve žalostinki. Ob odprtem grobu se je poslovil od njega četovodja gasilnega društva Stopiče. Dragi Tone in dragi Mihael! Zapustila sta nas. Pogrešali vaju bomo, ker sta nam bila vzgljedna gospodarja in dobra društvena delavca. Na svidenje nad zvezdami! P. P.

TOPLICE PRI NOVEM MESTU. Dne 18. t. m. bo poteklo 40 let, odkar je bilo tukajšnje šolsko poslopje slovesno blagoslovljeno in otvoreno. Ker je to za topliško občino, zlasti pa za šolski okoliš topliške šole važnega pomena v kulturnem oziru, se bo 40letnica šolskega poslopja v nedeljo 20. t. m. slovesno proslavila. Šolsko poslopje bo lepo okrašeno ter na predvečer proslave slovesno razsvetljeno. Na dan proslave bo dopoldne slavnostna seja krajevne šolskega odbora, po seji ob pol 10. uri sv. maša za umrlo učiteljstvo in šolske dobrotnike, po maši pa zborovanje v okrašeni šolski sobi. Popoldne bo primerna šolarska prireditev in po-

gostitev šolarjev. K proslavi so vabljeni vse bivše učiteljstvo na šoli in učenci, ki so pohajali to šolo.

RAČNA. Pridelke smo pospravili; hvala Bogu. Letos smo vsega še precej pridelali, tako da ne bo treba prositi državne pomoči kakor druga leta, kar je nerodno za nas in za oblastvo, ki ga nadlegujemo. Zelo dobro bi bilo, da bi novi župan, ki je bil izvoljen prav za prav na župnikov ukaz, kaj pripomogel do tega, da bi se struga Šice preuredila ali jama predrugačila. Prejšnji župan je že mnogo ukrenil v tem pogledu, in bi še naprej delal, če bi dalje županoval. Vprašamo županstvo tudi, ali bo kaj ukrenilo za spremembo nemškega napisa Čušperk v postajo Račna.

SV. JERNEJ PRI LOČAH. (K občinskimi volitvam.) Za tukajšnje občinske volitve je prijavljena tudi tako zvana Gospodarska stranka, ki pa nam nič ne prija zaradi prevelike nemškutarije. Opozarjamo volilce, da ne nasedejo prevarljivim agitatorjem. Šteli bomo možake, ki se bodo tako daleč spozabili. Gospodje, pazite, da se preveč ne opečete na vroči kaši, ki jo hočete polizati. Kdor svoj materin jezik zataji, zaupanja vreden ni.

STARI TRG OB KOLPI. (Smrtina kosa.) Dne 11. t. m. je po kratki muke polni bolezni preminula v Starem trgu ob Kolpi gospa Katica Fabjanova, soproga čevljarskega mojstra in hčerka g. Marka Majerleta, splošno znanega in spoštovanega gostilničarja v Starem trgu. Za gosp. Marka Majerleta je to že druga huda nesreča v tekočem letu; dne 21. maja t. l. je bil namreč po groznem požaru v Starem trgu najbolj prizadet. Pokojnici, ki je zapustila tri nedolžne otročiče, bodi ohranjen trajen in blag spomin, prizadetim pa naše iskreno sožalje.

ŽIROVNICA. Na Martinovo nedeljo sta se vršili v naši vasi kar dve pevski prireditvi. Kljub temu, da je vse popoldne močno snežilo, je bila naša prireditev prav dobro obiskana. Pevskemu društvu «Stol» je le čestitati, da ima tako izvrstne moči, ki so kljub hudemu nasprotstvu nabrale toliko dobitkov in tako povzdignile uspeh veselice. Izžrebanih je bilo nad 240 krasnih dobitkov, število, kakršnega še ni doseglo nobeno društvo. Predvsem so ugajale lepe dvosedezne sani, ki jih je izdelal daleč naokrog znani kolar g. Jožef Zajec iz Doslovič. Glavne dobitke so večinoma odnesli okoličani, ki so posetili prireditev. Znova se

E. T. A. Hoffmann:

Grofica Pivardierska

(Dalje.)

«Ne, to ni bil človek, to je bil duh, pričaran iz strahotne globine, da uniči mene in moje življenje!» Tako si je rekla markiza, ko je vsa izmučena prišla nazaj na grad. Ali strašna groza se je je polastila, ko se je jasno spomnila, da se je bila spovedala svečeniški prikazni, kako je nekoč, v prav rani mladosti, dasi brez krivde, umorila mladeniča, potem pa bila nezvesta možu; zločini, ki ni niti slutnja o njih nikdar pala v njeno dušo. Enako se je spomnila, da je svečenik bolešno jeknil z glasom, ki ji je trgalo srce, ko se mu je spovedala umora. Po odvezi pa ji je dejal, da ji je nebo že davno odpustilo umor. Kar pa se tiče zakonske nezvestobe, da to dejanje odkritosrčen kes in stroga pokora lahko izbršeta, da pa jo bo zadelo maščevanje svetne pravice. Ves skrivnostni dogodek se ji je zdelo kakor grozen, bojaznopoln sen blaznega. Poslala je v opatijo; hotela je vedeti, kdo je tisto jutro spovedoval namesto kaplana.

Sporočili so ji, da je kaplan po dvodnevni bolezni pravkar umrl, da pa bo isti duhovnik, ki je davi spovedoval, za enkrat vršil posle v grajski kapeli v Nerbonneu in naslednjo nedeljo maševal. «Ali je mogoče,» je dejala markiza sama zase, «da iz razburjenosti, tako rekoč krčevitega, grozničavega živčnega napada nastajajo take budalosti? Moja prikazen se je utelesila. Videla jo bom

in se sramovala svoje bedarije.» Ko je potem v nedeljo zjutraj stopil v markizino sobo duhovnik, ki naj bi opravljal kaplansko službo, ko jo je z lahnim poklonom pozdravil: «Hvaljen bodi Jezus Kristus!», je zastrmela vanj, se mu zgrudila k nogam in kriknila vsa iz sebe: «Gorje mi! Oj, ti si, ti si tisti mladenič, ki sem ga bila v rani mladosti umorila.»

«Pogum, gospa markiza,» je mirno dejal svečenik, dvignil markizo in jo odvedel v naslanjač, «prosim vas, premagajte bolečino, ki morda le prežgoče razjeda vaše grudi; kajti noben kes ne nadomesti tega, kar je nepovratno izgubljeno!»

«Nikar,» je povzela markiza z drhtečim glasom, «ne mislite, da sem blazna, častiti gospod! Vaše blede obličje, vaši osiveli lasje, in vendar ste vi, da, vi ste tisti mladenič, ki sem ga bila nekoč zagledala pri vojvodinji d'Aiguillonki, ki je vzdramil v mojih prsih vso smrtonosno radost, vso skelečo muko čuvstva, ki bi mi bilo moralo vekomaj ostati neznano! Gorje mi! Kaj je to, da še zdaj, ko vas spet vidim, razjeda moja dušo? Ali ne! Vse je domišljija, neumnost, Vi ne morete biti tisti mladenič, to ni mogoče!»

«Res,» je prekinil duhovnik markizo, «res sem jaz tisti mladenič, tisti nesrečni Charost, ki ste ga pahnili v obup! Spoznal sem vas bil, ko ste stopili v spovednico. Razumel sem vse, česar ste se v nenavadni zmedenosti obtožili. Vzdihi, ki so se mi nehote izvijali iz prsi, in solze, ki so se mi ulile iz oči, so bile zadnji davek, ki sem ga moral plačati spominu na zemsko bol. Vse dotlej sem hranil pismo, ki ste mi ga pisali, ki mi

je prerezalo srce in me pahnilo v brezupno revo. Ko sem vas spet videl in se prepričal, da je zdaj minila zadnja preskušnja, sem ga uničil.»

«Kako,» je povzela markiza, «kako? Vi govorite o nekem pismu, ki ste ga prejeli? Nikoli vam nisem pisala. Videla sem vas bila pri vojvodinji d'Aiguillonki, potem pa je vendar nehalo vsako nadaljnje približevanje — kakšne skrivnosti!»

«Morda,» je odvrnil svečenik z mirnim nasmeškom, «morda je več nego dvajsetletna doba s spominom na globoko žalitev vred, ki me je pahnila v obup, zabilasla tudi način, kako se je to zgodilo. Saj nisem bil še nikoli ljubil. Šele ko sem videl gospodično Chauvelinovo, je prevzelo to čuvstvo vso mojo dušo s pretresujočo močjo. V opojni slasti drhteč sem opazil gospodičin nemir in videl, ko so me njeni pogledi iskali in se mi izmikali v plahi ljubezni. O, ni bilo dvoma, smel sem verjeti v najvišjo srečo svojega življenja! Odhod mojega očeta, guvernerja Charosta, v Chatillon sur Indre, me je odstranil iz Pariza. Ali kako naj bi bil mogel ostati ločen od svoje ljubezni? S trdom sem dobil od očeta dovoljenje, da sem se smel vrniti v glavno mesto. Izsledil sem bil gospodičino stanovanje. Po vrnitvi je bila moja prva pot tja. Upal sem, da vsaj na oknu zagledam ljubljeno. Kakšna radost, kakšna nebeška slast, ko sem jo zagledal, ko je liki v hipnem strahu hušnila nazaj. Gori, gori, k njej, pred njenimi nogami izdihniti ves svoj jaz v najvišji pobožnosti ljubezni! Ta misel ni dovo-

je pokazalo, da društvo «Stol» stalno napreduje kljub vsemu nasprotovanju in zahrbtnosti. Dasi nepolitično po svojem programu, prekaša vendar v vsakem oziru izrazito klerikalno pevsko društvo, ki komaj životari. Najlepša zahvala vsem domačim in okoliškim posetnikom, ki so pripomogli do tako lepega uspeha.

DOB PRI DOMŽALAH. Zlato poroko sta obhajala pred kratkim v župni cerkvi v Dobu pri Domžalah posestnik na Viru g. J. Kapla in njegova žena Helena. Gospod Kapla je daleč okrog znan in priljubljen. Oba jubilanta sta za svoja leta (76 in 75 let) še krepka.

SV. MIKLAVŽ NAD RIMSKIMI TOPLICAMI. Naša pota so taka, da se človek mestoma pogrezne kar do kolen v blato. Gospodje odborniki, zakaj se ne ganete z nikakimi predlogi pri občinskih sejah, da bi se stisnilo kakih par sto dinarjev za popravila? Na nas pozabite vedno, a potegujete se za tujce, katerim obljublimate kar po tisoč dinarjev podpore, občina naj jih pa plača. To so Vaši predlogi na občinskih sejah in tako se razpolaga z našim denarjem. Ni čudno, če moramo plačevati tako visoke občinske doklade, kakor jih nobena občina nima. Skrajni čas je, da smo vendar po dolgih letih prišli v naši občini do volitev, pri katerih bomo za storjeno delo z Vami obračunali. Šmiklavčani, zavedajte se, da je treba naš gospodarski program izvesti in pomesti iz občine vsakogar, komur so tujci ljubši kakor lastni občani. Vsi na delo za gospodarsko listo in njene kandidate!

HUDA JAMA PRI LAŠKEM. Razni klerikalni kolovodje so pričeli živahno agitacijo proti SDS. Poslušujejo se v ta namen najdrzejših sredstev, samo da bi povečali svoj vpliv, osobito med rudarji. Sestavil se je širši akcijski odbor, ki si je nadel nalogo, da ukrene vse potrebno za reorganizacijo sedanjega položaja v prid SLS. Člani tega odbora se javno izražajo, da bodo odpuščenji vsi oni, ki klerikalcem niso naklonjeni, ter da mora postati Huda jama v najkrajšem času docela klerikalna. Zavedna javnost pričakuje, da bo rudniško vodstvo temeljito obračunalo s sličnimi političnimi spletkarji, ki uvajajo med ljudstvo prepire in nezadovoljstvo, kar gotovo ni v prid ne delavcu ne delodajalcu.

TURSKI LES PRI DOLU. Tukajšnji planinski kraj je kot nalašč ustvarjen za živinorejo, ki se pri nas tudi precej goji. Pred nekaj leti se

je semkaj preselil posestnik Ivan Jager, ki je povzdignil rejo koz, katera se mu je prav dobro obnesla. Vzbudila se je misel in že se pripravljajo ustanovitev mlekarske zadruga pod vodstvom g. Jagra. Zadruga bo nudila tukajšnjim kmetom lepe dohodke. Vsi, ki imajo voljo za resno sodelovanje, naj se zgledajo pri g. Ivanu Jagru, posestniku v Turskem lesu, pošta Rimske Toplice, kjer dobijo nadaljnje informacije.

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Da je oblastna skupščina, ki je v rokah SLS, sprejela predlog za noveliranje deželnega zakona v tem smislu, da se naj bera sedanjim razmeram primerno zviša, je zopetni dokaz, koliko smisla ima SLS za zboljšanje položaja slovenskega kmeta. Povojne razmere so našega kmeta že itak potlačile k tlom; na dnevnem redu so rubežni, prisilna prodaja posestev itd. Vsega tega ne vidi voditelj SLS, pač pa se brigajo za zboljšanje položaja onih, ki se šopirijo v dobrotah po večini na račun kmeta. Kam gre denar, ki se pobira pri krstih, zvonjenju, za maše, pogrebe, za spovedne listke in podobno? Precej tega denarja v Sloveniji mora iti za klerikalno politiko, zato pa naj bo bera večja. Povišanje bere (namesto ukinjenja) bo gotovo odjeknilo v vseh krajih Slovenije in bo privedlo marsikaterega sedaj zaslepljenega kmeta na pravo pot. Mi, kar nas je tukajšnjih kmetov, ne glede na politično pripadnost, odločno protestiramo proti povečanju bere.

SV. KRISTOF PRI LAŠKEM. SLS je s svojo politiko dovedla občinski odbor občine Sv. Kristof tako daleč, da smo občani brez župana, enega odbornika in občinskega tajnika. Slednjega so nastavljali tako dolgo, da je med tem časom še župana zmanjkalo, in to vse na podlagi demagoške klerikalne politike. Po vrhu tega pa se še nam obeta razpust občinskega odbora ter imenovanje gerenta. Pri vsem tem ne bi imeli davkoplačevalci prav nič zoper razpust občinskega odbora, ako bi bile gospodarske razmere v naši občini vsaj toliko urejene, da bi se ne bi bilo treba bati najhujših posledic. Občinski odbor se namerava razpustiti baš v času, ko je treba odobriti letni proračun, ga pravilno sestaviti ter gledati na to, da ne bodo davkoplačevalci po nepotrebnem preveč obremenjeni, kakor se je to do sedaj v naši občini že dolga leta prakticiralo. SLS bi morala že davno uvideti, da je njena po-

litika, kateri načelujeta v našem okraju gospod dr. Godnič in bivši odpuščenji pomožni občinski blagajnik Deželak, za občino Sv. Kristof slaba. Gospoda se naj že vendar enkrat zavedata, da smo že siti te politike. Taki glasovi se čujejo tudi iz vrst najzagrizenejših klerikalcev, to je onih činiteljev, kateri so še do nedavnega časa odobravalji dr. Godničevu politiko. Mi se bodočih občinskih volitev prav nič ne bojimo, nego so nam dobrodošle, ker bomo pri tej priliki temeljito obračunali s SLS.

MARIJA GRADEC. Občinske volitve so preložene na dan 8. decembra t. l. Vloženi sta dve kandidatni listi, in sicer gospodarska in klerikalna. Ves trud klerikalcev, da splašijo kandidate pred podpisom gospodarske liste, je pokopan. Ker se jim torej ni posrečilo to, so začeli siliti posamezne kandidate gospodarske liste, da morajo preklicati svoje podpise, kar se jim seveda tudi ne obnese. Res, čudno se nam zdi, zakaj neki toliko bojazni pred lastnimi občani, ki imamo pravico soodločevati v občinski upravi. Klerikalci se bodo že morali malo potolažiti in privaditi na smotreno delo za povzdigo občinskega gospodarstva, kar je naše geslo.

REČICA PRI LAŠKEM. V Rečici imamo glavno cesto v takem stanju, da si mora človek iskati postransko pot, ako hoče, da ne obtiči v blatu. Odkar imamo v okrajnem zastopu Laško gerenta v osebi g. dr. Godniča, se na naših cestah ni prav nič naredilo kljub temu, da je okrajna cesta že skoro neporabna za promet. Radovedni smo, kdaj se bo g. gerent zganil. Vabimo ga, naj si pride ogledat našo cesto, saj ima lepo mesečno plačo 2500 Din.

VITANJE. (Lepa slovenska zmaga.) Trg Vitanje pri Celju je bil pred prevratom zagrizeno nemškutarsko gnezdo. Ker je skoro odrezan od sveta, se je umetno nemštvo v njem držalo dolgo časa še tudi pod Jugoslavijo. V nedeljo pa mu je pri občinskih volitvah odklenkalo za vedno. Slovenska lista je dobila 58 glasov, nemška pa 45; Slovenci so od zadnjih občinskih volitev leta 1924 napredovali za 14 glasov. Kako močna je bila agitacija, priča velika udeležba, saj je od 111 volilnih upravičencev ostalo doma samo osem volilcev. Čast zavednim slovenskim volilcem!

KONJICE. Nedavno so obhajala narodna društva v Konjicah 80letnico veleposestnika in

ljevala nikakih obzirov. V veži ni bilo nikogar. Hitro sem se razgledal in stopil v gospodičnino sobo. Tedaj krikne ona, ki sem menil o njej, da me ljubi, z glasom, ki je kakor smrt prešinil mojo dušo: «Proč, proč, nesrečnik!» Z rokami je krilila v obrambo z vsemi znaki najglobljega straha. Čul sem korake, ki so se bližali, toda šele na svojem stanovanju, kamor sem se mehanično vrnil, sem se spet zavedel. Še to uro ne vem, kako sem prišel iz hiše viteza du Chauvelina, ali sem koga srečal, ali sem s kom govoril in kaj se je sicer zgodilo. Ko sem se umiril, si nisem mogel misliti nič drugega nego to, da me ima v oblasti nesrečna pomota. Pisal sem Frančiški in ji z vsem ognjem najsilnejše strasti orisal svojo ljubezen in svoj brezupni položaj. Z najinljivejšimi izrazi sem jo rotil, naj mi pove, kakšna zla usoda je povzročila sovraštvo, oni silni stud, ki ga je kazala napram meni. Takoj naslednji dan sem prejel odgovor, tisto pismo, ki me je oropalo slednje nade v življenje. Frančiška me je zavrgla z najtrpkjšim zasmehom. Zagotavljala je, da ji niti na misel ne pride mene sovražiti ali občutiti kakršenkoli stud napram meni, ki da me komaj mimogrede pozna, pač pa da se silno boji blazežev, radi česar naj ji ne hodim več pred oči. Jaz da namreč moram gotovo bolehati za nenavadno blaznostjo, kar pa sem smatral za sovraštvo ali stud. Sleherna beseda tega nesrečnega pisma mi je razčesnila srce. Odšel sem iz Pariza in blodil okrog, ne da bi se bil vrnil v Chatillon. Kje sem iskal in našel mir, vam pove obleka, ki jo nosim!»

Markiza se je zaklinjala pri vsem, kar ji je svetega, da ni od Charosta nikoli prejela nobenega pisma, da torej tudi na nobeno ni mogla odpisati. Le prejasno je bilo, da je prišlo pismo v roke vitezu, ki je odgovoril nanj namesto hčere.

Markizo je prevzela misel, ki sicer v njeni duši ni bilo niti slutnje o njej. Spoznala je, da je bil oče, čigar bitje in žitje jo je vedno navdajalo z najglobljim spoštovanjem, čigar življenska modrost je bila edina smernica njenih misli in dejanj, da je bil uprav ta oče zlo načelo, ki jo je osleparilo za najlepšo srečo. Vse njeno napačno pojmovano življenje se ji je zdelo mrka, nevesela grobnica, kamor je pokopana brez rešitve. Uničujoča bolečina ji je prebodla prsi.

Charost je docela razumel markizo in se je trudil, da jo potolaži s tolažili cerkve, ki jih je izgovarjal z vzpodbudnimi besedami. Zatrjeval je, da zdaj, ko je njegova zemlja sreča uničena, šele prav spozna in proslavlja večni sklep božji, da bo mogel svoje srce popolnoma očistiti, posvetiti in usposobiti za razmerje, ki že na zemlji odpira nebeško blazenost. Njega je izbrala večna Moč, da povede njo, ki jo je nekoč ljubil z največjo iskrenostjo, na edino pravo nebeško pot.

«Kako,» ga je sunkoma prekinila markiza, «kako? Vi hočete —»

«Vaš,» je z mirnim dostojanstvom dejal Charost, «biti vaš spovednik. In mislim, gospa markiza — naj vam rečem Frančiška —, da se mi posreči premagati vso zemsko bolečino, ki tu kali vaše življenje. Vaš soprog mi bo rad zaupal kaplansko mesto na gradu.

Gotovo se bo še spominjal Silvaina François Charosta, čigar prijatelj je bil v mladosti.»

Charost je imel prav. Njegove tolažilne besede so olajšale markizino srce. Kmalu se je pojavila v njenem življenju vedrost, kakršne sicer ni bila poznala. Charost je prihajal češče na grad Nerbonne, nego je baš bilo potrebno zaradi kaplanske službe. Ker se je njegov vedri duh rad udajal veselosti, ki ni prekoračila niti najtesnejših meja dostojnosti, je bil duša male družbe, ki se je navadno zbirala v gradu. To družbo so tvorili predvsem vitez Previlleski s soprogo, neki gospod de Cangé, dama Dumée s sinom in neki gospod Dupin, vsi markizini sosedje.

Markiza je točno pisala soprogu, da je grajski kaplan umrl, da za enkrat opravlja to službo avguštinec Charost in da naj zdaj odloči, ali naj Charost, ki je po lastnem zadržilu izza mlada njegov prijatelj, to mesto obdrži.

No, pri tem pismu se je zgodilo markizi kakor pri vseh ostalih, kar jih je pisala markiji. Redno je namreč od markija prejela pisma, datirana iz kraja, kjer se je nahajal regiment grofa de Saint Hermineškega. Nobeno teh pismem pa nikoli ni vsebovalo odgovora na to, kar mu je pisala ona. Tako je morala misliti, da se markiz, ki je očitno moral dobivati njena pisma, ker se ni nikdar pritoževal zbog njenega molka, hoče otresti slednje misli na domače prilike in na dom. Tudi zdaj markiz ni spet niti besede pisal o Charostu in kaplanskem mestu.

(Dalje prih.)

bivšega trgovca Martina Ogorevca. Rodil se je g. Ogorevc leta 1847. v Pišecah pri Brežicah kot kmečki sin in se je posvetil po dovršenih šolah trgovini. Kot potnik tvrde I. C. Majer v Ljubljani je prepotoval vso širno Slovenijo in bivšo Goriško. S 1. aprilom 1887. se je nastanil kot samostojen trgovec v Konjicah. Trgovino je prevzel od pokojnega Ivana Šepica ter postal priljubljen pri vseh, zlasti pri kmečkem ljudstvu. Njegova trgovina je bila narodna kakor on sam. Pročelje moderno prenovljene hiše je krasila slika jugoslovenskega Sokola, katerega član je bil in je danes najstarejši Sokol v Konjicah. Še mnogo let!

PTUJ. Sedemdesetletnico svojega rojstva je praznovala 15. t. m. v krogu svoje družine v Ptuju ga. Elizabeta Faningerjeva iz znané in ugledne goriško-celjske družine. Gospa Eliza Faningerjeva je s težkim trudom vzgojila svojo družino ter je vsem svojim otrokom pripomogla do uglednega socijalnega stališča. Saj ima med svojimi otroki odvetnika, veletržca, bančnega uradnika in hčer učiteljico, poročeno s prometnim kontrolorjem g. Smerdujem v Ptuju. Družabno vedno gibčna in svežega duha je v svoji mladosti mnogo sodelovala pri čitalnici v Bovcu. V času vdovljenosti je bivala v Gorici, kjer je dobro znana in spoštovana v vseh krogih. Gostoljubno je sprejela pod svoj krov marsikaterega absolviranega akademika. Dobri gospe bodi naklonjenih še mnogo let!

ORMOŽ. (Smrtna kosa.) V nedeljo 13. t. m. smo pokopali blagega, obče spoštovanega in zelo priljubljenega posestnika na Dobravi pri Ormožu g. Andreja Kovačiča, ki je po dolgi in zelo mučni bolezni v 63. letu starosti v Bogu umrl. Kako priljubljen in spoštovan je bil pokojnik, priča zlasti veličastni pogreb. Najtoplejša zahvala gg. duhovnikom, godbi, gasilnim društvoma, ormoškemu in hardeškemu, dalje darovalcem prekrasnih vencev in šopkov ter vsem, ki so spremili blagega pokojnika k večnemu počitku. Bog povrni! — Ivan Kovačič.

PONIKVA OB JUŽNI ŽELEZNICI. Včasih ni bilo boja. V slogi smo živeli, pomagali si in uživali mirne dni. Letos pa je drugače. Tarejo nas davki, skrbi nas slaba letina. Kako naj še zmoremo nova bremena. Štirikratne občinske doklade smo plačevali doslej. In zakaj? Zato, da se je cesta pred občinsko hišo nasula in da se je pokopališče obzidalo. Zato so se uporabili stotisoči! V blatu tonemo. Mostovi kar vpijejo po popravilu. Šolo bi radi zidali. Še ni dovolj, kar smo doslej plačevali. Še štirikrat toliko bi radi, vsi naj gremo na boben. Staro šolo popravimo, da bo zadoščala vsem potrebam. Seveda, klerikalci bi radi tam katoliški dom. Pa ne bodo! Sami naj plačajo novo šolo, mi je ne zmoremo. Vodo vod nam obetajo. Odkod? V Beogradu ne dosežemo ničesar. Mogoče je le, da bi poslanec g. Vrečko od svojih 36.000 kron mesečnih dohodkov odstopil polovico. Tedaj bi ga zmogli v enem letu, obenem pa bi postavili g. Vrečku spomenik, ne za farovžem, marveč na vidnem mestu. Resnica boče v oči. Zahtevamo, da se znižajo občinske doklade, da se ceste urede, da se uvede varčevanje v občinsko gospodarstvo, da se popravi stara šola ali se nam ne izrežejo jermeni iz kože za novo zidovje in streho klerikalni družbi. 2. skrinjico bomo volili, kajti možje na naši listi so uvidevni ljudje, ki vedo, da je treba delati za blagor vseh občanov.

PRECETINCI. Že dolgo se ni nihče oglašil iz našega kraja. Zato je potrebno, da zopet kaj napišemo za «Domovino». Po volitvah v klerikalnih vrstah vre od jeze. Zakaj? Zato, ker smo demokratski napredovali, dočim so klerikalci nazadovali. Gospodje klerikalci nikar si ne mislite, da bomo mi, zavedni Malonedelčani, volili nesrečo Slovenije. Pa tudi občine ne bodo padle v klerikalne roke, čeprav hodijo klerikalni agitatorji v župnišče po nasvete za agitacijsko borbo. Nekateri si pri zadnjih volitvah niso upali iti na volišče in voliti neklerikalne stranke, češ, da bi se s tem zamerili g. župniku. Ta pa je lepa! Brez župnikovega dovoljenja še človek ne bo smel iti v nebesa. Preganjanje «Domovine» pri nas je seveda tudi veliko. Posebno pa je preganjana na-

predna mladina. Tudi pri Mali Nedelji je bodočnost SDS v zavedni mladini, ki nima strahu pred klerikalnim terorjem.

GORNJI PETROVCI. (Smrtna kosa.) Dne 7. t. m. je preminul v Stanjovcih posestnik g. Franc Bohar v starosti 71 let. Pokojnik je bil pred preobratom dolgoletni župan občine Stanjovci in je bil prava slovenska korenina. Bil je vzorno delaven mož vedno naprednega duha. V enakem duhu je vzgojil tudi svojega sina Adama. Kako je bil pokojnik priljubljen, je pokazala veličanska udeležba na njegovi zadnji poti, na kateri so ga med drugimi spremljali učiteljstvo, državni uslužbenci ter prostovoljno gasilno društvo iz Gornjih Petrovčev. Slednje mu je na domu zapelo dve domači pesmi v slovo. Nato sta se od pokojnika poslovila gg. župnik in kaplan. Pri odprtem grobu so mu zapeli tukajšnji državni uslužbenci «Blagor mu» in «Vigred se povrne» pod vodstvom nadučitelja g. Pavlika iz Gornjih Petrovčev. Ostalim izrekamo tem potom najiskrenejše sočutje. — O občinskih volitvah bomo poročali prihodnjč.

BENICA PRI DOLNJI LENDAVI. Tudi mi se oglašamo ob sedemletnici rapalske pogodbe, mi Primorci, pozabljeni med najbolj pozabljenimi, naseljenci na Benici. Sedemletnica rapalske pogodbe! Ali ne presune ta beseda slehernega Primorca, ko se spomni na domačo grudo, ki ni več njegova, na brda goriška, na skalnati Kras in lepo, solnčno Gorico? Taborišča Gmünd, Bruck ob Muri, Lipnica in razni kraji v bivši Avstro-Ogrski, so bile postaje primorskega begunca. Kostl naših mož, žená, otrok ležijo po imenovanih krajih. Mnoge matere, vdove objokujejo svoje može, sinove, ki so napajali s svojo krvjo rodno grudo. In na vse to naj bi pozabili, ko po naših lepih tleh ošabno stopa tujec? Vi zaslužjeni bratje mu morate kloniti glavo, ko vam hoče uničiti še to, kar vam je ostalo: lep slovenski jezik. Primorje, ako te vse pozabi, mi, tvoji sinovi in hčerke, raztreseni po naši lepi Jugoslaviji, ob bregovih Mure, Drave in Save, te ne pozabimo.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

KAKO DVIGNEMO REJO SVINJ.

Reja svinj je pri nas močno razvita. To velja posebno za spodnjo Dolenjsko in za brežiški okraj, na Gorenjskem pa zlasti za kamniški okraj. Tod je reja svinj doma. Ljudje se pečajo po teh krajih z rejo plemenih svinj in s prirejo praset, ki jih prodajajo potem v druge kraje, da jih tam zredijo in odebilijo za peršutnike.

V zadnjih desetletjih je ta reja mnogo napredovala, vendar še nismo dospeli tako daleč, kakor bi bilo želeli. Važen vzrok tiči tudi v tem, da nimamo glede reje mrjascev nič urejenega in da je ta reja prepuščena danes zgolj dobri volji posameznih rejcev. Časih imamo mrjasca, časih ga zopet manjka, zdaj je dober, zdaj zopet slab in malovreden. Ta reja je preveč menjava po številu in po kakovosti, ker manjka tozadevno vsake prave brige in skupne kontrole. Nič ni slabšega za napredek ene in druge reje, če ni v tem pogledu nič urejenega. Kakor so dobri mrjasci za prosep reje prava sreča, tako so slabi mrjasci prava nesreča in zguba. Mnogo imamo tudi takih krajev, kjer mrjasci sploh manjkajo, tako da je vsaka trajna reja plemenih svinj izključena.

Za povzdigo svinjereje je zaradi tega posebno važno, da se uredi vprašanje potrebnih mrjascev, ne le po številu, ampak tudi po kakovosti. Po prizadetih krajih naj bi se rejci v ta namen organizirali. Živinorejski odbori in odseki, ki so povsod potrebni, naj se za stvar zavzamejo in naj se poprimejo tudi pospeševanja svinjereje, predvsem za rejo mrjascev pa tudi plemenih svinj. Dober mrjasec se mora odlikovati ne le po svoji vnanosti,

ampak tudi po svoji rodovitosti, po zgodnjem razvoju in sposobnosti za pitanje. Za vse to ne rabimo nobenih tujih pasem. Imamo, hvala Bogu, doma že prav dobre živali; treba je le, da jih poiščemo in odberemo ter da se za povzdigo te reje zanaprej bolj brigamo. Na Gorenjskem so z iskanjem našli «gorenjskega prešiča», ki pa ni pristen domačin, ampak je prvotno doma na Dolenjskem. Poiščimo tudi povsod drugod dobre plemenske živali in skušajmo z njimi rejo dvigniti! *Skopna briga in samopomoč bosta največ izdali.

Sadjar pred zimo

Pokojni naš učitelj se je z izrednim veseljem bavil s sadjarstvom, budil v šolarčkih smisel za sadjerejo in temeljito preganjal sadne škodljivce. V vrtu za šolo so tako zapeljivo vabile hruške, da nas je le premagala skušnjava. Skok preko ograje in v naglici so bile hruške naše. Tako smo se paglavci seznanjali s sadjarstvom. V šoli pa so rdeči uhlji pričali o temeljitem preganjanju dvonožnih sadnih škodljivcev.

Sedaj bo sadje že spravljeno v shrambe. Gole veje štrle proti nebu, sem ter tja rumeni kako pozabljeno jabolko. Zima je na pragu. Sadovnjak bo marsikje pozabljen do prihodnje jeseni kljub temu, da je napolnil gospodarju shrambo ali blagajno.

Letošnja sadna razstava na Ljubljanskem velesejmu je pokazala, kako velikega gospodarskega pomena je sadjarstvo za Slovenijo. Povprečno se izvozi 5000 vagonov sadja v inozemstvo. Kako daleč se zanese slovensko sadje, je na nekem predavanju povedal g. inž. Lupša, ki je našel štajerski mašancar v Siamu. Zanimal se je, odkod je prišel, pa je zvedel, da preko Anglije in Nemčije od nas.

Na prej omenjeni razstavi je lahko obiskovalec občudoval krasne hruške, preko 60 dkg težke sadove iz kartuzijskega samostana v Pleterjah, kanadske renete izpod Gorjancev, oziroma Brežic, Ptuja in Maribora, mašancar, Baumannovo reneto, zlato parmeno in druge. Ljudje so se čudom čudili. Marsikdo si je želel, da bi v svojem vrtiču in sadovnjaku vzgojil sad take lepote in dobrote.

Sadno drevje je silno gostoljubna rastlina. Na pomlad daje pašo muham, čez poletje preživlja nebroj živalskih in rastlinskih gostov, na jesen pa pride človek ter pobere sad. Ko osmuka jesenska burja listje, so že poskriti za lubom in na mahu po vejah vsi poletni gostje. Prične se doba počitka tja do prihodnje pomladi. Ker mora oddati drevo toliko hrane neljubim gostom, ni čuda, da ne more rōditi lepega sadja. Obenem pa izčrpava iz zemlje leto za letom dragocene prvine, ki jih z zrakom presnavlja v hrano. Obogajega mu marsikdaj nedostaja, ker ju mora deliti s sosedom. Preblizu sta si, zato hitita navzgor v solnce in zrak. Tu ni časa misliti na zarod.

Zdaj pred zimo je najpripravnejši čas za delo v sadovnjaku. V vrtu in na polju je pospravljeno. Ob tem času lahko nadomestiš drevesu hrano, preženeš neljube goste, poskrbiš za veje dovolj luči in zraka ter preženeš zajcem poželenje po sočnem lubu. Hrano dodamo s tem, da močno pognojimo okrog drevesa in pod njim z gnojem ter prilijemo gnojnico. Dobro je, če rušo okrog debla prekoplješ, da pride zrak v spodnejše plasti zemlje. In tega je koreninam neobhodno treba. Za ljubem in v mahu iščejo cele kolonije krvavih uši zavetišča pred zimo. Samičke krvave uši, zimski pedic, jajčeca listne in krvave uši, vse to čaka pomladi. Goste veje jim dajo senco in hrano, zato bo sadje v senci bledičasto. Pregoste veje bo treba iztrebiti, odžagati v vjenem krogu. Ni se treba bati, da bodo krone preredke. Ne premalo, ne preveč! Pridelek bo v prihodnje lepši in bo zaradi tega več zalegal.

Na vejah in odpadlih listih prezimuje trosje raznih glivic, osobito jabolčnega škrlupa. Krastavo in razpokano sadje priča o njegovem bivanju v sadovnjaku. Zato je treba, da se listje v sadovnjaku pograbi in sežge. Ni dovolj, da se listje samo pograbi na kup, ali spravi na kom-

PETOVIA

24-28

36-41

145.-

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1
PTUJ, Slovenski trg

1 ameriški dolar za 56:20 do 56:40 Din;
v devizah pa 15. t. m.;
1 avstrijski šiling za 8 do 8:03 Din;
100 nemških mark za 1354:50 do 1357:50 Din;
100 italijanskih lir za 307:69 do 309:69 Din;
1 ameriški dolar za 56:65 do 56:85 Din;
100 češkoslovaških kron za 168:05 do 168:85
dinarja.

Sejmi

- 19. novembra: Raka, Sv. Jurij ob južni železnici (okolica), Slovenjgradec, Podstreda.
- 21. novembra: Hotedršica, Sv. Jurij ob Taboru, Šoštanj.
- 22. novembra: Jesenice (samo za blago).
- 23. novembra: Št. Lovrenc (okraj Novo mesto), Slovenska Bistrica.
- 25. novembra: Domžale, Škofja Loka, Guštanj, Ptuj (za konje, govejo živino in blago), Dobje (okraj Smarje pri Jelšah), Lemberg.

BELEŽKE

+ «Domoljubova» raglja in davki. «Domoljubu» je vseeno, kaj reče, samo da vleče lajno in se kakorkoli obregne ob «Domovino». Najhuje ga pečejo očitki zaradi zanikrnosti klerikalnih poslancev, ki se ne brigajo za izenačenje neposrednih davkov, dasi imajo kot vladinovci najlepšo priliko za delo. «Domoljub» pravi, da samostojni demokrati prav tako niso glede davkov ničesar storili, ko so bili v vladi. «Domoljub» lahko pripoveduje te čenče svojim bralcem, ki pretežno niso preveč brihtnega duha. Pametni ljudje pa vedo, da se je baš na prizadevanje SDS sploh začel izdelovati načrt zakona o izenačenju neposrednih davkov. Dr. Žerjav se je svoječasno mnogo trudil, da bi se izdelava tega zakona pospešila. Preden se je zadeva mogla rešiti, SDS že ni bila več v vladi. Danes je ta načrt že v večkrat predelani izdaji dovršen. Potreben bi bil še manjših popravil, nakar naj bi se brez odlašanja spravi pred ministrski svet in v Narodno skupščino. Klerikalci v Narodni skupščini niso zinili niti besede, ko je opozicija z vso odločnostjo zahtevala, da se brez odlašanja izenačijo in znižajo davki. Klerikalci v objemu z radikali, ki jim zenačeni davki prav nič ne diše, pozabljajo, da so večinska stranka pokrajine, ki naravnost krvavi pod davki. Tega dejstva pač ne bo zbrisalo «Domoljubovo» ragljanje in bedasto bevskanje proti «Domovini». Uredba o znižanju neposrednih davkov, o kateri piše «Domoljub» in ki naj stopi v veljavo ob novem letu, je prav takšen Blažev žegen kakor nedavno znižanje nekaterih davkov, o katerem so klerikalci toliko pisali in katerega naš kmet praktično sploh ne občuti. Davki se morajo znižati občutnejše in obenem izenačiti po vsej državi!

+ «Slovenskemu Gospodarju» ni všeč kmet-sko-demokratska koalicija. Zato napada Pribičevića in še bolj Radića, češ, da ni sposoben za delo. Takrat, ko so klerikalci iskali Radića, so

bili polni hvale o njem. To je bilo takrat, ko je hotela SLS v svojem izpodkopavanju državnih temeljev najti oporo v Radiću. Sedaj, ko sta se Radić in Pribičević združila v velikem cilju, da dovršita združenje vseh demokratskih naprednih elementov v državi v boju za enakopravnost vseh pokrajin in plemen, pa jim je Radić postal nesposobnež. Tudi SDS je bila v sporu z Radićem, toda Radić je danes pustil svojo nekdanjo politiko in začel v zvezi s Pribičevićem resno delovati za to, da bomo v državi vsi državljani imeli enake pravice in dolžnosti. Po teh izvajanjih «Slovenskega Gospodarja» so pač edino pametni klerikalci, ki so se tesno združili z radikali, najhujšimi nasprotniki izenačenja in resnega znižanja davkov. Zabavljanje klerikalnega časopisja je jalovo in brezuspešno, ker mora pač vsakdo, ki ima količkaj bister razum, videti, da je taka klerikalna politika zavožena. Klerikalci le naj bodo še nekaj časa v vladi, da bo njihova nesrečna politika tem bolj vidna tudi za ljudi, ki so v glavah bolj trdi.

+ Nesreča naše Slovenije. Cela leta so klerikalci z divjo gonjo za avtonomijo zapravljali čas in ovirali resno gospodarsko delo v Narodni skupščini. Prej so v opoziciji streljali kozle, zdaj pa so jih začeli streljati v vladi. Sicer so pa klerikalni poslanci v vladi tako brez pomena in brez uvaževanja, da morajo sploh molčati in nimajo niti preveč prilike za streljanje kozlov. Tako večinsko zastopstvo imamo Slovenci v Beogradu, da se o njem ne čuje nič. Samo kunštini «Domoljub» piše o delu poslancev SLS in brani na vse mogoče načine klerikalne poslance, ki ne store ničesar za izenačenje davkov. Izenačenje in izdatno omiljenje davkov je naša najnujnejša potreba. Z drobtinicami nam, seveda, ni nič pomagano!

DOMAČE NOVOSTI

* Ob sedmi obletnici rapalske pogodbe. V nedeljo ob priliki obletnice rapalske pogodbe, po kateri smo izgubili naše primorske rojake na Italijo, so se širom naše države vršile veličastne manifestacije za zaslužnjene brate na Primorskem. Ljubljana je priredila manifestacijsko zborovanje v dvorani Uniona, katerega se je udeležila ogromna množina Ljubljančanov in Ljubljančank. Na zborovanju so govorili ob vilarnem pritrjevanju dr. Đinko Puc, dr. Valentin Rožič, Ivan Tavčar in dr. Drago Marušič, nakar je predsednik Jugoslovske Matice g. dr. Janko Pretnar prečital naslednjo resolucijo: «Zborovalci, zbrani na protestnem shodu dne 13. novembra 1927. v Unionu, dvigajo svoj protest proti vsem nekulturnim krivicam, ki se gode nad našim narodom v Julijski Krajini, Zadru in na Lastovu z zapiranjem narodnih šol, z razpustom prosvetnih društev, z zatiranjem tiska, preganjanjem duhovščine in učiteljstva, z nasilnim pretvarjanjem stoletja udomačenih krajevnih in lastnih imen, z uničevanjem privatne lastnine, kar se godi z vednostjo in privoljenjem vse evropske Italije. Jugoslovenci ne morejo in nočejo pozabiti

post. Od tam imajo glivice zopet prosto pot na drevo. Da se prežene vsa zalega z debela, se postrže skorja z železno ščetko in s tem odstrani staro lubje in mah, ki se takisto sežge.

Ko je to delo opravljeno, se poškrupi drevo in deblo namaže z raztopino karbokrimpa, v vodi topljivega katranovega preparata, ki uniči vse živalske in rastlinske zajedalce. Za jabolka se uporablja 10 %, za hruške 8 %, marelice, breskve 5 %, češplje, slive 6%na raztopina. Posebno skrbno naj se škropijo vrhovi in mlade vejice, ker se ondi najraje drže jajčeca listne uši. Škropi naj se v suhem vremenu, toda ne v mrazu.

To so najvažnejša dela v sadovnjaku, ki se lahko opravijo takoj pred začetkom zime. Odlaganje samo škoduje, ker pride pozneje mraz, a pomladi večinoma nedostaja časa za dela na vrtu, oziroma se je s pomladjo zalega zopet razleze po drevju, odkoder je med letom ne moremo pregnati.

Pri nas obstoji star zakon, po katerem je dolžan vsak posestnik otrebiti sadno drevje, uničiti krvavo uš in gosenične zapredke. Do sedaj se ni izvajal kljub temu, da se vsako leto razglašajo. Ker ne more posamezen sadjar popolnoma uničiti sadnih škodljivcev, če jih ne uniči tudi sosed, bi bilo želeto, da umni in vestni sadjarji pridobivajo med sosedi čim več pristašev za umno sadjerejo, ker bo to njim samim v korist.

Sedaj, ko imamo samostojne oblastne skupščine, kjer odločajo narodni zastopniki o zboljšanju gospodarstva v Sloveniji, bo potrebno, da se zopet ustanovi mesto strokovnega potovalnega učitelja za sadjarstvo, ki bo potoval po vsej oblasti, bodril narod in ga učil umne sadjereje. Na Češkem so že pred vojno nastavili okrajne pomologe, katerih naloga je proučevati vrste, primerne za posamezne kraje, učiti ljudi gojiti sadno drevje in sad primerno vnovčiti. Ta institucija se je sedaj po vojni še temeljito izboljšala in se je obenem v okolici Prage ustanovil velik državni sadovnjak, kjer preizkušajo razne vrste, preden jih strokovnjaki priporočajo narodu. V Nemčiji in na Holandskem se je v tem oziru še več storilo. Ni rečeno s tem, da imajo na severu boljše podnebje, ali boljše zemljo baš narobe. Naši kraji imajo najidealnejše pogoje. Zato je potrebno, da se kar najbolj mogoče poprimemo sadjarstva ter si zagotovimo potom pametnih trgovskih pogodb s sosednjimi državami dohodke in zboljšanje sedaj skrajno slabega gospodarskega stanja. Ves jug imamo odprt. Pot preko Sušaka in Soluna je kratka. Če bodo merodajni činitelji razumeli pomen sadja za Slovenijo, bo postala Slovenija druga Kalifornija in bo našlo slovensko jabolko iz Štajerske, Posavja, Bele Krajine in Gorenjske pot v vsa iztočna in južna tržišča.

Tedenski tržni pregled

ZITO. V splošnem se cene žitu od zadnjega našega poročila niso nikjer posebno spremenile. Le turščica se je malo bolj podražila. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 15. t. m. naslednje cene (za 100 kg, postavljeno na slovensko postajo): pšenica: baška 342:50 do 345 Din, sremska 335:50 do 340 dinarjev; slavonska: 375:50 do 340 Din; turščica: baška 240 do 272:50 Din; oves: 275 Din; moka „0“: 480 Din.

ZIVINA. Cene goveji živini so stalne. Na mariborskem svinjskem sejmu so se prodajali prasci, 5 do 6 tednov stari, po 120 do 150 Din za komad, svinje po 10 do 11:50 Din kilogram žive teže in po 15 do 17 Din kilogram mrtve teže.

HMELJ. V inozemstvu se hmelj še vedno prilično živahno prodaja, dočim vlada na jugoslovenskih tržiščih kupčijsko mrtvilo in se danes niti ne more govoriti o cenah. Na inozemskih tržiščih je jugoslovenski hmelj zadnje dni dosegel ceno okrog 27 do 57 Din za 1 kg po kakovosti.

JAJCA. Na drobno se prodajajo jajca v Ljubljani in Mariboru po 1:50 do 2 Din za komad.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

Sledeče srečke državne razredne loterije kupljene pri Zadrugi hranilnici

r. z. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19, so bile

izžrebane dne 9. t. m.:

Po 2000 Din so zadele št. 9.391 in 9.776.

Po 500 Din pa so zadele naslednje številke:

76.721, 76.717, 100.728, 100.706, 100.727, 5.743, 5.731, 15.411, 15.495, 15.422, 3.468, 53.471, 53.480, 53.496, 66.601, 66.629, 91.763, 91.707, 91.711, 8.010, 8.025, 8.002, 8.052, 9.720, 9.711, 11.526, 20.817, 23.492, 23.403, 34.146, 34.103, 34.102, 34.181, 34.151, 59.326, 59.301, 59.348, 60.829, 70.225, 71.829, 71.822, 83.224, 83.210, 83.233, 86.350, 96.916, 95.919, 97.767, 97.778, 97.716, 97.726, 110.121, 110.200, 110.193, 111.127, 111.121, 111.179, 111.109, 120.116, 120.144, 123.353, 123.319, 9.371, 20.256, 20.263, 24.253, 24.210, 34.038, 58.007, 58.019, 58.096, 70.225, 71.829, 71.822, 73.659, 82.506, 82.532, 82.569, 99.523, 110.793, 110.576, 110.733, 122.707, 122.704.

Dne 10. t. m. so bile izžrebane:

4000 Din je zadela srečka št. 40.501.

Po 2000 Din so zadele št. 20.812, 71.876 in 58.065.

Po 500 Din pa so zadele naslednje številke:

14.111, 76.718, 100.711, 100.704, 5.737, 5.778, 15.492, 15.498, 15.487, 15.430, 30.989, 30.966, 40.512, 40.553, 53.464, 53.479, 53.467, 91.791, 115.654, 8.066, 8.071, 11.535, 23.408, 34.135, 47.778, 48.542, 59.328, 70.276, 71.896, 71.897, 86.332, 86.398, 96.981, 96.931, 97.766, 110.149, 111.190, 123.363, 123.307, 9.337, 20.293, 58.094, 58.073, 61.204, 61.230, 73.655, 73.607, 73.690, 73.623, 82.566, 87.191, 87.172, 99.525, 110.741, 122.708, 122.770, 122.739, 122.743.

Dne 11. t. m. so bile izžrebane:

10.000 Din je zadela srečka št. 48.590.

2000 Din je zadela srečka št. 58.088.

Po 500 Din pa so zadele naslednje številke:

14.128, 76.714, 100.715, 100.741, 100.729, 5754, 5736, 15.424, 15.481, 30.999, 30.998, 40.557, 40.514, 53.474, 53.448, 53.407, 66.619, 66.640, 66.633, 91.736, 91.727, 9714, 9718, 11.523, 11.515, 11.587, 20.887, 20.866, 23.415, 23.440, 34.115, 34.145, 34.136, 47.799, 47.765, 47.713, 47.744, 48.579, 48.556, 59.375, 59.372, 59.377, 59.381, 60.825, 60.879, 60.898, 60.820, 70.284, 71.872, 71.874, 82.219, 83.239, 86.369, 86.315, 86.347, 86.326, 96.933, 97.730, 97.762, 110.164, 110.157, 110.179, 110.128, 111.184, 111.161, 111.168, 111.151, 111.163, 111.106, 120.195, 120.123, 120.161, 120.147, 123.359, 9330, 9323, 20.211, 20.210, 34.082, 34.088, 34.036, 61.209, 70.284, 71.872, 71.874, 73.653, 73.656, 82.557, 87.154, 87.131, 99.513, 99.524, 110.792, 110.782, 122.737.

Dne 12. t. m. so bile izžrebane:

2000 Din sta zadela srečki št. 82.564 in 87.123.

Po 500 Din pa so zadele naslednje številke:

14.127, 76.710, 76.734, 100.736, 15.443, 30.972, 40.585, 53.489, 53.412, 91.797, 91.708, 91.726, 91.775, 115.675, 115.647, 115.620, 8087, 8077, 9741, 20.893, 20.898, 23.470, 23.449, 23.427, 34.195, 47.753, 47.760, 48.589, 48.585, 48.595, 48.544, 48.569, 48.586, 59.335, 60.828, 60.897, 60.890, 70.252, 70.257, 71.846, 71.863, 71.810, 83.285, 83.264, 83.247, 86.318, 96.925, 96.932, 97.797, 97.786, 97.763, 111.133, 111.155, 120.164, 120.108, 123.336, 9.313, 24.295, 24.235, 24.257, 24.293, 34.060, 58.092, 61.248, 70.252, 70.257, 71.846, 71.863, 71.810, 73.642, 82.586, 87.151, 87.121, 87.139, 87.174, 99.563, 99.593, 110.776, 110.715, 122.785, 122.750, 122.796.

Modra kri.

Grófa je ugriznila bolha in je grof zato bolho ujel. Toda je ni ubil, nego jo je previdno spustil z okna na prosto.

Grófica: «Zakaj je nisi ugonobil?»

Gróf: «Nemogoče. Moja modra plemenitaška kri teče v njenih žilah...»

V praksi je drugače.

Oče: «Sinko, zakaj si nalagal mamo? To je zelo grdo. Ali mi obljubiš, da ne boš več lagal?»

Sinko: «Obljubim.»

Oče: «Dobro! Sedaj pa poglej, kdo zvoni pri vratih. Ako je naš krojač, mu reci, da me ni doma!»

Resnica.

Profesor: «To je okostje neke ptice. Ali mi veste povedati, kakšne?»

Dijak: «Mrtve...»

Nesporazumljenje.

Tone (Francetu, kateremu je pred dnevi pobegnila žena): «Iskreno Te obžalujem.»

France: «Torej si tudi ti že čul, da se mi je žena vrnila...»

Jasen odgovor.

Učitelj sprašuje deco v šoli, kako se imenuje človek, ki krade. Ker mu ne zna nihče odgovoriti, vpraša malega Tončka: «Pomisli, Tonček, ako jaz sežem v tvoj žep in vzamem iz njega dva dinarja! Kaj bi bil jaz?»

Tonček: «Čarovnik, če bi iz mojega praznega žepa privlekl denar...»

Ciganski odgovor.

Tožili so cigana, da si je izposodil lonec, katerega je potem vrnil razbitega. Na sodišču se je cigan zagovarjal takole:

«Blagorodni gospod sodnik! Najprej moram povedati, da si lonca sploh nisem izposodil. Sicer pa je bil lonec že razbit, ko sem si ga izposodil. In nazadnje, saj sem ga sploh nepokvarjenega vrnil.»

Kolumbovo jajce

to sicer ni, poč pa potezno sito «Kompleta» čaine ročke, ki omogoča dovršeno pripravo čaja in nudi s tem najvišji čajni užitek. Voni, moč in izdatnost so popolnoma razviti in čajni listi temeljito izkorisčeni.

Vi prejmete «Kompleta» ročko potom (vredne F. Majzel, Maribor, ako li vpošljete prazne omote čaja znamke «Čajna ročka» v vrednosti prodanega čaja od 3 kg, nadalje k tej spodaj ločeno puščico za sladkor ali vlivalko za smetano ali čajno sladkilo, ako li pošljete praznih omotov za 1 kg vrednosti prodanega čaja.

ČAJNA ROČKA

Slaba tolažba.

Pes starega gospodarja je poginil. Dolgo časa je možak vzdihoval in vzdihoval, končno pa je menil napram svoji ženi: «Sedaj imam še samo tebe!»

Stavek.

V ljudski šoli razpravlja učitelj o stavku in vpraša: «Jožek, povej mi kak stavek!»

Jožek: «Osel vleče.»

Učitelj: «Dobro! Kako bi se pa glasil ta stavek v vprašalni obliki?»

Jožek: «Ali osel vleče?»

Učitelj: «Zelo dobro. Sedaj mi pa še povej veležno obliko!»

Jožek: «Hi, hi, osel!»

Žabe in plesalke.

Žuža: «Kakšna je razlika med žabami in plesalkami?»

Maža: «No, razlika je pač ogromna.»

Žuža: «Prav nikakšna! Ene kakor druge imajo gole noge, skačejo in se ene kakor druge boje štoklje...»

